«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΓ΄. Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Νοεμβρίου 1936 Ἀριθ. 1261

Η ΑΝΑΜΙΞΙΣ ΕΙΣ ΞΕΝΑΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Ὅταν κύων ἄγριος ἐφορμᾷ ἐναντίον σου ἀσυγκράτητος, ἡ μόνη ἀσφαλὴς ἄμυνά σου εἶνε νὰ τὸν κρατήσῃς διὰ λίθων ἢ διὰ ῥάβδου εἰς ἀπόστασιν, ὅσον τὸ δυνατὸν μακροτέραν. Ἐὰν ὅμως σὲ πλησιάσῃ καὶ ἀρχίσῃ πλέον μεταξὺ σοῦ καὶ ἐκείνου ἀγὼν σῶμα πρὸς σῶμα, θὰ ἦτο μεγάλη ἀνοησία ἐκ μέρους σου νὰ τὸν ἁρπάσῃς ἀπὸ τὴν οὐράν. Τὸ διατί, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ τὸ εἴπωμεν. Ἁπλούστατα ἐκθέτεις εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ κυνὸς γυμνὴν καὶ ἀπροστάτευτον τὴν χεῖρά σου. Ὁ κύων μὲ τὴν μεγαλειτέραν εὐκολίαν θὰ στρέψῃ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὴν οὐράν του καὶ ἠρεθισμένος ἀπὸ τὴν πίεσιν ἢ τὸν πόνον, τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται εἰς αὐτήν, θὰ δαγκάσῃ τὴν χεῖρά σου μετὰ μανίας.

Παρομοίαν ἀνοησίαν, λέγει ὁ σοφὸς Σολομῶν, πράττει καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀναμιγνύεται εἰς ξένας ὑποθέσεις καὶ ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ προσκληθῇ ἀπὸ κανένα, ἀνακατεύεται εἰς τὰς διαφορὰς δύο ἢ καὶ περισσοτέρων προσώπων, φιλονεικούντων μεταξύ των. «Ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκον κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως», λέγει ὁ σοφὸς τοῦ Ἰσραὴλ βασιλεὺς (Παροιμ. κς΄ 17).

Φιλονεικοῦν ἴσως διὰ συμφέρον ἢ καὶ δι᾽ ἄλλην τινὰ διαφοράν. Καὶ νομίζει ὁ καθένας των ὅτι τὸ δίκαιον εἶνε ὁλόκληρον μὲ τὸ μέρος του καὶ ὅτι ὁ ἄλλος τὸν ἀδικεῖ. Ἐὰν ὑπῆρχε διάθεσις συμβιβασμοῦ, ἔστω καὶ εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, δὲν θὰ ἐξεδηλοῦτο φιλονεικία, διότι θὰ ὑπεχώρει ἐκεῖνος. Πρὸς τί λοιπὸν παρεμβαίνεις σύ; Εἰξεύρεις πρὸς τί ὁμοιάζουν; Ὁμοιάζουν πρὸς κύνας, οἱ ὁποῖοι διεκδικοῦν κάποιο κόκκαλον, ἢ κάποιο τεμάχιον κρέατος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε εὔκολον νὰ μοιρασθῇ. Ἐὰν σὺ ὁ ἄγνωστος ἀνακατευθῇς νὰ τοὺς τὸ μοιράσῃς, ἑπόμενον εἶνε νὰ πέσουν καὶ οἱ δύο ἐναντίον σου. Θὰ κρατήσῃς, ἀναγνῶστά μου, καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς κύνας ἀπὸ τὴν..... οὐράν!

Διότι ἰδοὺ τί θὰ συμβῇ. Ἐὰν πάρῃς τὸ μέρος τοῦ ἑνός, ἀσφαλῶς ὁ ἕτερος θὰ στραφῇ ἐναντίον σου σφοδρότερον παρ᾽ ὅσον εἶχεν ὁρμήσει κατ᾽ ἐκείνου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐφιλονείκει. Διότι, χωρὶς νὰ σὲ καλέσῃ κανείς, ἦλθες νὰ τοῦ ζημιώσῃς τὰ συμφέροντα καὶ νὰ τὸν πειράξῃς, χωρὶς ἐκεῖνος νὰ σοῦ δώσῃ τὴν παραμικρὰν ἀφορμήν. Δὲν τὸ ἐννοεῖς, ὅτι θὰ γίνῃ διὰ σὲ κύων, καὶ μάλιστα κύων ποιμενικός, ὁρμητικὸς καὶ ἄγριος;

Ἐὰν πάρῃς τὸ μέρος καὶ τῶν δύο καὶ θελήσῃς νὰ δώσῃς εἰς τὸν καθένα ὅ,τι τοῦ ἀνήκει, θὰ στραφοῦν τότε καὶ οἱ δύο ἐναντίον σου. Ποῖος εἶσαι σύ, ποὺ ἦλθες νὰ μᾶς δικάσῃς; θὰ σοῦ εἴπουν καὶ οἱ δύο. Διότι καὶ οἱ δύο δὲν θέλουν τὴν μοιρασιάν. Καὶ θὰ εὑρεθῇς οὕτω ἐν μέσῳ δύο κυνῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ διακόψουν πρὸς στιγμὴν τὸν μεταξύ των καυγᾶν, διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ ἀνεπιθυμήτου ξένου, ὁ ὁποῖος ἦλθε ν᾽ ἀνακατευθῇ εἰς τοὺς μεταξύ των λογαριασμούς. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις, ὅτι θὰ πάθῃς ὅ,τι ἀκριβῶς παθαίνει καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ χωρίσῃ δύο κύνας ποὺ ἀλληλοτρώγονται, τοὺς ἁρπάζει ἀπὸ τὰς οὐρὰς καὶ τοὺς σύρει μὲ δύναμιν προσπαθῶν νὰ τοὺς χωρίσῃ;

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΦΥΛΕΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

5. Ἡ διαφορὰ τῶν γλωσσῶν. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ πολυγλωσσία τῶν λαῶν φαίνεται διεγείρουσα νέους φραγμοὺς μεταξὺ τῶν φυλῶν. Ἐν τούτοις προσεκτικώτερον ἐξεταζομένη εὑρίσκεται, ὅτι οὐδὲν ἀποδεικνύει ὑπὲρ τῆς ἐκ πολλῶν πρωτοπλάστων ζευγῶν καταγωγῆς τῶν διαφόρων φυλῶν. Διότι, ἐὰν πράγματι ἀπεδείκνυε τοιοῦτό τι, τότε πῶς θὰ ἐξηγεῖτο, ὅτι παρὰ τοῖς ἀγρίοις, μεταξὺ λαῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν φυλήν, εἰς τὴν αὐτὴν ἐθνικότητα, καὶ ἑλκόντων ἀδιαφιλονεικήτως κοινὴν τὴν καταγωγήν, ἐπικρατοῦσι πλεῖστα ἰδιώματα; Καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν συγκεκριμένως καὶ δι᾽ ἀριθμῶν, ὑπολογίζεται, ὅτι εἰς τοὺς πληθυσμοὺς τοὺς διεσκορπισμένους ἐν τῇ νήσῳ Timor λαλοῦνται κατ᾽ ἐλάχιστον τεσσαράκοντα ἰδιώματα, μεταξὺ δὲ τῶν Καννιβάλων τοῦ Βόρνεο πλέον τῆς μιᾶς ἑκατοντάδος(1). Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει, ὅτι εἰς Κολχίδα ἐλαλοῦντο 300 διάφοροι γλῶσσαι(2). Ὁ δὲ ἱεραπόστολος Gabriel Sagard(3) ἀναφέρει ὅτι παρὰ τοῖς Hurons δὲν συνήντησεν οὐδὲ ἓν χωρίον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ λαλῆται ἡ αὐτὴ

(1) Crawfurd, History of the Indian archipel II, 79.
(2) Plinii, Hist. nat. VI, 5.
(3) Sagard, Grand voyage au pays des Hurons, Paris, 1631.

γλῶσσα, ἀλλ᾽ ἑκάστη οἰκογένεια εἶχε καὶ τὴν ἰδικήν της διάλεκτον.

Ἐπὶ πλέον παρετηρήθη, ὅτι λαοί, οἵτινες κρινόμενοι ὡς πρὸς τὰς λαλουμένας ὑπ᾽ αὐτῶν γλώσσας θὰ ἐθεωροῦντο συγγενεύοντες πρὸς ἀλλήλους, ἐὰν ἤθελον ἐξετασθῇ κατὰ τὰς διαφορὰς καὶ ἀνομοιότητας τοῦ ὀργανισμοῦ των, ἀποδεικνύονται ἀνήκοντες εἰς φυλὰς διαφόρους. Πράγματι· τὰς διαφόρους γλώσσας διέκριναν μορφολογικῶς εἰς τρεῖς τάξεις· ἤτοι εἰς γλώσσας μονοσυλλαβικὰς (κινεζική, θιβετικὴ καὶ γλῶσσαι τῆς ἐκεῖθεν Ἰνδικῆς)· εἰς γλώσσας συμφυρματικὰς ἢ συγκολλητικάς (μαλαιοπολυνησιακαί, δραβιδικαί, αἱ τοῦ Καυκάσου, αἱ φιννοταταρικαὶ ἢ οὐραλοαταϊκαὶ ἤτοι τουρκικαί, οὐγγρικαί, φιλανδικαί κλπ., καθὼς καὶ πλεῖσται ἀφρικανικαί, ἡ βασκικὴ τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ γλῶσσαι τῶν ἰθαγενῶν ἐν Ἀμερικῇ)· καὶ εἰς γλώσσας κλιτὰς (ἰνδοευρωπαϊκαί, σημιτικαί)(4). Ἐνῷ λοιπὸν κρίνοντες ὡρισμένους λαοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λαλουμένων ὑπ᾽ αὐτῶν γλωσσῶν θὰ ἔπρεπε νὰ κατατάξωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν φυλήν, κρίνοντες αὐτοὺς κατὰ τὰ ἄλλα ἐξωτερικά των γνωρίσματα, εὑρίσκομεν αὐτοὺς ἀνήκοντας εἰς φυλὰς διαφόρους. Οὕτω συμφυρματικαὶ γλῶσσαι λαλοῦνται ὑπὸ πασῶν τῶν φυλῶν, ἤτοι ὑπὸ λευκῶν (οὐγγρικαί, φινλαδικαὶ γλῶσσαι), ὑπὸ μαύρων (δραβιδικαί, ἀφρικανικαί), ὑπὸ μαλαίων (μαλαιοπολυνησιακαί), ὑπὸ ἐρυθροδέρμων (γλῶσσαι τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἰθαγενῶν). Καθὼς δὲ παρετήρησεν ὁ Max Müller(5), «εἰς τὸν ὅμιλον τῶν Τουρανικῶν γλωσσῶν ἀνήκουσιν αἱ γλῶσσαι τῶν Οὔγγρων, τῶν Τούρκων, τῶν Μογγόλων, τῶν Ἰακούτων, τῶν Ἐσκιμώων, τῶν Ταρτάρων, τῶν Μαλαϊκῶν, τῶν Πολυνησίων καὶ τῶν Siamois. Δηλαδὴ τὰς Τουρανικὰς γλώσσας λαλοῦσι λαοὶ ἀνήκοντες εἰς ὅλας τὰς φυλάς. Καθὼς δὲ παρατηρεῖ ὁ de Quatrefages(6), ὁ κάτοικος τῆς Νέας Ζηλανδίας καὶ οἱ Δραβῖδαι τῶν Ἰνδιῶν, ὅπως καὶ αἱ φυλαὶ τῆς ἐνδοτέρας Ἀφρικῆς καὶ οἱ Βέρβεροι τοῦ Βορρᾶ ἀνήκουσιν εἰς τὰς αὐτὰς γλωσσικὰς οἰκογενείας. Καὶ ὅμως φυσιολογικῶς καὶ κρανιοσκοπικῶς κρινόμενοι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς πλέον διαφόρους τύπους φυλῶν.

---

(4) Ν. Χατζιδάκη ἄρθρον Γλωσσολογία ἐν Ἐλευθερουδάκη Ἐγκ. Λεξικῷ Τόμ. Δ, σελ. 34.
(5) Max Müller, La science du langage 1863 σελ. 243.
(6) Revue des deux Mondes 1861, σελ. 65.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

Ὑπὸ Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστα:

		Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἐσωτ.
1) Τὸ ζήτημα τῆς τεκνογονίας. Ἐξετάζονται ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ τὰ αἴτια τῆς κατὰ τοῦ παιδιοῦ ἐκστρατείας, αἱ χρησιμοποιούμεναι μέθοδοι καὶ αἱ ὀλέθριαι συνέπειαι ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς, κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ θρησκευτικῆς, παρατίθενται δὲ γνῶμαι ἔγκυροι τῶν μεγαλυτέρων ἐπιστημόνων καὶ τὰ πορίσματα στατιστικῶν ἐπισήμων.	ἄδετον	15	7
	πανόδετον	30	10
2) Τὸ Βάπτισμα. Δίδει πλήρη τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ μεγάλου τούτου μυστηρίου καὶ τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέχει ὁ βαπτιζόμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.	ἄδετον	5	6
	πανόδετον	15	7

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

Ἀλλὰ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σκηνῆς καὶ τῶν σκευῶν της θὰ ἐχρειάζετο ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀρκετὸν ἀσῆμι. Διὰ νὰ μαζευθῇ τὸ ἀσῆμι αὐτὸ ἐχρησιμοποιήθη διαφορετικὸς τρόπος, παρ᾽ ὅ,τι διὰ τὸ μάζευμα τοῦ χρυσοῦ. Ἐνῷ δηλαδὴ ἡ συνεισφορὰ τοῦ χρυσοῦ ἀφέθη εἰς τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἡ συνεισφορὰ τοῦ ἀσημιοῦ ἔλαβε τὴν μορφὴν φόρου. Μὲ ἄλλας λέξεις ὡρίσθη κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας ποὺ εἶχαν ἡλικίαν εἴκοσι χρόνων καὶ ἐπάνω νὰ εἰσφέρῃ μίαν δραχμὴν ἀσημένιαν.

Σοῦ φαίνεται ἴσως περίεργον, ἀναγνῶστά μου. Θὰ τὸ εὕρῃς ὅμως πολὺ φυσικὸν καὶ εὐκολοεξήγητον, ἐὰν λάβῃς ὑπ᾽ ὄψει σου, ὅτι χρυσάφι δὲν εἶχαν ὅλοι πολύ, ἐνῷ τὸ ἀσῆμι ἦταν περισσευούμενον εἰς ὅλους. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως εἶχαν ἐπάνω τους ἀσημένια νομίσματα καὶ συνεπῶς δὲν ἐκόστιζε στὸν καθένα νὰ δώσῃ μίαν δραχμὴν ἀσημένιαν. Ἀλλὰ κυρίως ὁ λόγος τῆς γενικῆς εἰσφορᾶς ἦταν ἄλλος. Μιὰ φορά, ποὺ ἐπρόκειτο τὸ ἀσῆμι αὐτὸ νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, σωστὸν καὶ τιμητικὸν διὰ τὸν Ἰσραὴλ ἦταν νὰ συμμετάσχουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως εἰς τὴν εἰσφορὰν καὶ νὰ δώσουν ὅλοι τὸ ἀφιέρωμά τους καὶ τὴν θυσίαν τους εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸ θὰ ἦταν καὶ ἐπιθυμία ὅλων. Νὰ μὴν ἀποκλεισθοῦν οἱ πτωχοί. Καὶ νὰ μὴ μείνῃ προνόμιον τῶν πλουσίων. Ἀλλὰ τοὐναντίον νὰ ἐξισωθοῦν ὅλοι καὶ νὰ μὴ περιφρονηθῇ ὁ πτωχός, ἀλλὰ νὰ προσφέρῃ καὶ ὁ πλούσιος τόσα μόνον, ὅσα θὰ προσέφερε καὶ ὁ πτωχός. Καὶ ἔτσι εἰς τὸ σημεῖον τοὐλάχιστον αὐτὸ θὰ εἶχεν ὁ πτωχὸς ἴσον μερίδιον εἰς τὸν ναὸν πρὸς τὸν πλούσιον· ἴσον μερίδιον καὶ ὁ νεανίας τῶν εἴκοσι χρόνων πρὸς τὸν γέροντα τῶν ὀγδοήκοντα ἢ τῶν ἑκατὸν χρόνων.

Ἂν θέλῃς τώρα νὰ μάθῃς, ἀδελφέ μου, καὶ τί ποσὸν ἐμαζεύθη ἀπὸ τὴν εὐπρόσδεκτον καὶ εὐχάριστον εἰς ὅλους φορολογίαν αὐτήν, εἱμπορεῖ νὰ τὸ πληροφορηθῇς ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφήν. Ἐσυνάχθησαν ἑκατὸν τάλαντα καὶ χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε σίκλοι (Ἐξόδ. λθ´ 1). Δηλαδὴ ἕνα ποσὸν ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ τριάντα τέσσσεραις χιλιάδαις λίραις χρυσαῖς, ἢ τριάντα περίπου ἑκατομμύρια δραχμαῖς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀσῆμι ἐσυνάχθη καὶ ἀρκετὸν χάλκωμα, παραπάνω ἀπὸ ἑβδομῆντα τάλαντα. Καὶ ἐχρησιμοποιήθη καὶ αὐτὸ μέρος μὲν διὰ τοὺς στύλους τῆς αὐλῆς, μέρος δὲ διὰ τὸ θυσιαστήριον καὶ δι᾽ ἄλλα σκεύη.

Λογάριασε τώρα τὰ κατεργασμένα δέρματα, τὰ πολύτιμα ὑφάσματα, τὸν βύσσον, τὴν πορφύραν, τὴν ὑάκινθον. Πρόσθεσε τὰ πολύτιμα ξύλα καὶ τῆς βαρύτιμαις πέτραις. Καὶ βάλε μὲ τὸν νοῦν σου, τί θαῦμα μεγαλοπρεπείας καὶ πλούτου ἦταν ἡ σκηνὴ αὐτή, γιὰ τὴν ὁποίαν ἐχρησιμοποιήθησαν μόνον εἰς χρυσάφι καὶ ἀσῆμι πλέον ἀπὸ ἑκατὸν ἑξῆντα ἑκατομμύρια δραχμῶν! Ὡρισμένως ὁ Ἰσραὴλ ἐξιλεώθη γιὰ τὴν εἰσφοράν, ποὺ ἔκαμεν ὀλίγον προτήτερα, προκειμένου νὰ χυθῇ τὸ χρυσὸν ἐκεῖνο εἴδωλον τοῦ μόσχου. Τώρα πρὸς δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ προσέφερεν ἀσυγκρίτως περισσότερα καὶ τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο καὶ πολύτιμον μνημεῖον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐξαγίασε τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον προτήτερα εἶχε μολύνει τὸ στήσιμον τοῦ μόσχου.

ΛΟΓΟΙ ΧΡΥΣΟΙ

ΟΛΙΓΟΝ ΚΑΤ' ΟΛΙΓΟΝ

Πόση εὐθυκρισία εἰς τὸ παλαιὸν αὐτὸ γνωμικόν! Ἂς τὸ ἐγκολπωθῶμεν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦμεν μὲ τόσην ἀνυπομονησίαν καὶ ἀπληστίαν τὴν εὐόδωσιν παντὸς ἔργου, ποὺ ἀναλαμβάνομεν.

Ὀλίγον καὶ καλόν, ὀλίγον καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Ἰδοὺ τὸ μυστικὸν τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα διαρκοῦν. Ὁ Θεὸς δὲν βιάζεται ποτὲ καὶ ὅμως φθάνει πάντοτε ἐγκαίρως. Καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς προτρέχομεν τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν κάμνομε τίποτε τὸ μεγάλο, τίποτε τὸ ἄξιον λόγου.

Τὰ φυτὰ τοῦ θερμοκηπίου ἀναπτύσσονται γρήγορα ἀλλὰ δὲν διαρκοῦν. Κατὰ παρόμοιον τρόπον πολλὰ ἔργα ἀπέτυχον, ἐπειδὴ τὰ ἐσχεδίασαν καὶ τὰ ἐπεξειργάσθησαν εἰς περιβάλλον ὅμοιον τοῦ θερμοκηπίου.

Περὶ αὐτοῦ ἀκριβῶς μοῦ ἔκαμε λόγον μίαν Κυριακὴν ἕνας ἡλικιωμένος ἱερεύς, δεικνύων συγχρόνως τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν του, ὅπου συνέρρεον τακτικὰ περισσότεροι ἀπὸ διακοσίους ἄνδρες.

Ἐὰν ἐγνωρίζατε, προσέθεσε, τὴν ἀρχὴν τῆς χαριτωμένης αὐτῆς ἱστορίας.

«Εἶνε τώρα εἴκοσι χρόνια, εὑρισκόμην εἰς αὐτὴν τὴν ἐνορίαν πέντε ἔτη ἐνωρίτερα. Καὶ ὅπως πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων μου ἐστέναζον βλέπων τὴν ἐκκλησίαν μου ἔρημον πιστῶν. Μίαν ἡμέραν δύο παιδιά, τὰ ὁποῖα τὸ πρωῒ εἶχον κοινωνήσει, μὲ ἐζήτησαν πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ, διὰ νὰ μοῦ προτείνουν κάτι.

Πάτερ, μοῦ εἶπε τὸ νεώτερον ἐκ τῶν δύο, ὁ Ἰωάννης καὶ ἐγὼ ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἴμεθα πολὺ φρόνιμοι. Μᾶς ἐπιτρέπετε νὰ ἐρχώμεθα καὶ νὰ σᾶς βλέπωμεν κάθε Κυριακήν; Θὰ σᾶς λέγωμεν ὅ,τι ἔχομεν κάμει κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἑβδομάδος.

—Ποῖος σᾶς ἐνέβαλεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν; τὰ ἠρώτησα συγκεκινημένος.

—Ὤ, κανείς. Ὁ Ἰωάννης μοῦ εἶπεν ὅτι αὐτὸ θὰ εὐχαριστοῦσε τὸν ἀγαθὸν Θεὸν καὶ σᾶς. Καὶ καθὼς ὁ Ἰωάννης μοῦ τὸ ἔλεγε, τὸ ἐσκέφθην καὶ ἐγώ.

—Μάλιστα, μάλιστα νὰ ἔρχεσθε, παιδιά μου.

Καὶ ἤρχοντο. Μοῦ ἀνέφερον τακτικὰ καὶ ἀφελῶς πᾶν σφάλμα των, ἀλλὰ καὶ κάθε καλόν, τὸ ὁποῖον ἔκαμαν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας των, καθὼς καὶ τὰς συμβουλάς, τὰς ὁποίας ἔδιδαν εἰς τοὺς συμμαθητάς των.

Τοὺς ἐπέτρεψα νὰ κοινωνοῦν κάθε δέκα πέντε ἡμέρας καὶ κατόπιν κάθε Κυριακήν.

Οἱ γονεῖς των ἐφαίνοντο ἀποροῦντες, ἀλλ' ἦσαν πολὺ εὐχαριστημένοι.

Μερικαὶ μητέρες ἦλθαν νὰ μὲ παρακαλέσουν νὰ δεχθῶ ἐπίσης καὶ τὰ ἴδικά των παιδιά. Ἐφάνην πρόθυμος, ἀλλὰ προέβαλα κάποιους ὅρους. Ἀπῄτησα νὰ ἐκκλησιάζωνται τακτικὰ καὶ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, καθὼς καὶ νὰ εἶνε ἀπηλλαγμένα πάσης τιμωρίας ἐκ τοῦ δημοσίου σχολείου καὶ νὰ ἔρχωνται εἰς τὸ Κατηχητικὸν σχολεῖον. Πολλὰ ἀπεθαρρύνθησαν, ἐν τούτοις εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους εἶχον τέσσαρα παιδιά.

Μετὰ πέντε ἔτη ἦσαν περίπου τριάντα.

Ὕστερα ἀπὸ δέκα ἔτη ἔγιναν ἰσχυροὶ καὶ ρωμαλέοι νεανίαι, παιδιὰ πειθαρχικά, ἐργάται φιλόπονοι, γείτονες φιλόφρονες, χριστιανοὶ μὴ ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τὸ κοσμικὸν φρόνημα.... ὅλοι σχεδὸν διετήρησαν τὴν ἱερὰν συνήθειαν νὰ κοινωνοῦν κάθε δέκα πέντε ἡμέρας.

Ἔγιναν οἱ ἀρχηγοὶ δέκα πέντε χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Εἶνε ἐκεῖνοι καὶ τὰ παιδιά των, ποὺ εἴδατε κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας».

Ὤ! ἂς μὴ ἐπισπεύδωμεν τὰ ἔργα μας. Ἂς τὰ ἀφίνωμεν νὰ ὡριμάζουν βραδέως, ἐὰν θέλωμεν νὰ αὐξηθοῦν καὶ νὰ διατηρηθοῦν

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρέπει ὡσαύτως νὰ εἶνε τὸ ἔμβλημα καὶ τῆς πνευματικῆς μας προόδου.

Ἐὰν ἡμεῖς θέλωμεν νὰ κάμωμεν πάρα πολύ, θὰ κάμωμεν μόλις ὀλίγον. καὶ ἐὰν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀπαιτοῦμεν πάρα πολύ, θὰ ἐπιτύχωμεν ὀλίγον, ἴσως τίποτε.

Ἂς εἴμεθα δύσπιστοι εἰς τὰς μεγάλας ἐκείνας ἀποφάσεις, ὅτι θὰ προσεύχωμαι καλῶς πάντοτε, θὰ εἶμαι πάντοτε φιλάνθρωπος.... Ὤ! πόσον ὁ διάβολος θὰ περιπαίζῃ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὡραίους λόγους καὶ τὰς γενναίας ἀποφάσεις. Ἀποφάσεις καὶ πράξεις ὡς τὰ φυτὰ τοῦ θερμοκηπίου.

Ἂς λέγωμεν σταθερῶς: θὰ κάμω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὀλίγον βραδέως καὶ μὲ πολλὴν προσοχήν, μόνον αὐτὸ δι' αὐτὴν τὴν στιγμήν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις αὐτὴ θὰ ἐπαναλαμβάνεται ὀκτὼ ἕως δέκα φορὰς τὴν ἡμέραν, χωρὶς κούρασιν καὶ χωρὶς στενοχωρίαν θ' ἀποκτήσωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν συνήθειαν τῆς περισυλλογῆς. Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ προσευχώμεθα βραδέως καὶ μετὰ σεβασμοῦ. Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ γίνωμεν ταπεινοί, φιλάνθρωποι. Ἡ προσευχὴ καλῶς γινομένη ὁδηγεῖ εἰς πᾶσαν ἀρετήν.

Δὲν εἶνε πολὺ ἁπλοῦν; Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε τόσον ἁπλοῦν καὶ εὔκολον, δι' αὐτὸ δὲν θὰ δοκιμάσωμεν;

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

γ) Τὸ πρῶτον θαῦμα. Στερέωσις τῆς πίστεως. Β' 1—11.

1. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.

Καὶ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐκ τῆς ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου ἡμέραν ἔγινε γάμος εἰς τὴν Κανᾶν τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦτο ἐκεῖ ἡ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. *Περίπου πεντήκοντα μίλια ἐχώριζον τὴν Βηθαβαρᾶ ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ· θὰ ἐχρειάζετο λοιπὸν πρὸς μετάβασιν ἀπ' ἐκείνης πρὸς ταύτην πορεία πλέον τῶν δύο ἡμερῶν. Κατὰ ταῦτα ὡς πρώτην δέον νὰ ὑπολογίσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς Γαλιλαίαν (α' 44) καὶ ἥτις ὑποδηλοῦται καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὡς ἡμέρα ἀναχωρήσεως. Ἄρα ἡ τρίτη ἡμέρα, περὶ ἧς ἐνταῦθα, εἶνε ἡ ἕκτη ἡμέρα ἐὰν ὑπολογίσωμεν ὡς πρώτην ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ Ἰωάννης ἔδωκε τὴν πρώτην ἐπίσημον μαρτυρίαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ συνεδρίου (α' 19). Ἐρωτᾶται, ποία ἐκ τῶν ἡμερῶν τούτων ἦτο Σάββατον; Δεδομένου, ὅτι τὸ Σάββατον δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡμέρα πορείας, φαίνεται πιθανόν, ὅτι τὸ Σάββατον συνέπιπτε πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς κλήσεως τοῦ Ἀνδρέου καὶ Ἰωάννου, οἵτινες «παρ' αὐτῷ ἔμειναν*

τὴν ἡμέραν ἐκείνην» (α' 40), τοῦθ' ὅπερ συμβιβάζεται πλήρως πρὸς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀνάπαυσιν τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου. Τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων ἑρμηνευτῶν ὑπολογίζοντες ὡς πρώτην ἡμέραν τοῦ ταξειδίου οὐχὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε καὶ ἀπεφάσισε τὴν εἰς Γαλιλαίαν μετάβασιν, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην, εὑρίσκουσιν, ὅτι ἡ ἐνταῦθα καθοριζομένη τρίτη ἡμέρα ἦτο ἡ τετάρτη τῆς ἑβδομάδος, τοῦθ' ὅπερ παρουσιάζεται κατ' αὐτοὺς συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῷ Ταλμοὺδ διάταξιν, ἵνα ὁ γάμος πάσης παρθένου γίνεται κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν.

γάμος ἐγένετο. *«Ὁ Χριστὸς δὲν καταλύει τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, ἀλλ' ἁγιάζει αὐτήν»* (Bengel). *Λέγων γάμον ὁ εὐαγγελιστὴς ἐννοεῖ τὸ ἐπὶ γάμῳ δεῖπνον. Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ διεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Προδρόμου ὡς ὁ Μεσσίας, ἐφανερώθη ὡς τοιοῦτος εἰς τοὺς πρώτους Του μαθητάς. Οἱ πρὸς τὸν Ναθαναὴλ λόγοι Του, οἵτινες ἐμαρτύρουν περὶ τῆς ὑπερφυσικῆς γνώσεώς Του, ἀπεκάλυπτον εἰς αὐτοὺς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἰδιαιτέραν σχέσιν Του. Ἤδη διὰ τοῦ πρώτου Του θαύματος, ὅπερ ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν ἐργάζεται ἐν Κανᾶ, ἐπιβεβαιοῖ καὶ δι' ἐνεργείας ὑπερφυσικῆς τὴν περὶ Αὐτοῦ πίστιν τῶν πρώτων μαθητῶν.*

ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. *Προστίθεται τὸ Γαλιλαίας πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς Κανᾶ τῆς κοίλης Συρίας, τῆς οὐ μακρὰν τῆς Τύρου κειμένης. Ἐν τούτοις καὶ πάλιν κρατεῖ ἀβεβαιότης περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς πόλεως ταύτης. Δεικνύονται σήμερον δύο Κανᾶ. Μία τρία καὶ ἥμισυ μίλια Β. Α. τῆς Ναζαρέτ, ἥτις καλεῖται Κεφρ Κεννά, καὶ ἑτέρα ὀκτὼ μίλια βορείως τῆς Ναζαρέτ, ἡ καλουμένη* Khirbet *Κεννά. Ἡ ἐγγύτερον τῆς Ναζαρὲτ κειμένη Κεφρ Κεννὰ φαίνεται πιθανώτερον νὰ εἶνε ἡ πόλις, τὴν ὁποίαν ὑπονοεῖ ὁ Εὐαγγελιστής.*

ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. *«Κληθεῖσα παρὰ τῶν τελούντων τὸν γάμον ὡς γνώριμος» (Ζιγ). «Ὁ Ἰωάννης οὐδέποτε καλεῖ αὐτὴν διὰ τοῦ ὀνόματος Μαρία, ἀλλὰ λαμβάνει τὸ ὄνομα ὡς δεδομένον, ἅτε ὂν γνωστὸν ἐκ τῶν ἄλλων εὐαγγελιστῶν»* (Bengel). *Ἡ ὀρθότερον ὁ Ἰωάννης ἐνταῦθα τονίζει κυρίως τὸ μήτηρ, διότι ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτῆς ὡς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ πρόκειται νὰ λάβῃ πρωτεύουσαν συμμετοχὴν εἰς τὰ περιστατικὰ τοῦ θαύματος.*

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Τὸ ζήτημα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ τῆς ἀργίας τῆς Κυριακῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται μία ἐπιστολὴ τοῦ Νομάρχου Ἀργολιδοκορινθίας, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸν ἐγχώριον Τύπον, εἶναι ἄξιον γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος.

Ὁ κ. Νομάρχης, «ἀνήκων, ὡς γράφει, εἰς τὴν παλαιοτέραν γενεάν, ἥτις ἐγαλουχήθη καὶ ἠνδρώθη μὲ τὰ ἰδανικὰ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν», διεπίστωσε τὰ ἑξῆς δύο λυπηρὰ γεγονότα. Πρῶτον μὲν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἐκκλησιάζονται—καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο, δυστυχῶς, εἰς τὰς ἐπαρχίας ἔχει γενικευθῆ—«Εἰς τοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, γράφει, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκ περιτροπῆς ἐκκλησιάσθην, ἐκκλησιάζετο μία δεκὰς μικρῶν παιδιῶν, κυριῶν καὶ γερόντων». Δεύτερον δέ, ὅτι ἡ Κυριακὴ ἔχει μεταβληθῆ εἰς τὴν θορυβωδεστέραν ἡμέραν ἐμπορίου καὶ συναλλαγῆς. «Ἠσθάνθην βαθυτάτην θλίψιν—γράφει ὁ κ. Νομάρχης—ὅταν χθὲς μεταβὰς εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου, διῆλθον διὰ μέσου ἀλαλάζοντος ὄχλου πωλητῶν κρομμύων καὶ λαχανικῶν, τοποθετούντων τὰ ἐμπορεύματά των μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πύλης τοῦ Ναοῦ. Μοῦ προὐκάλεσε τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀηδίαν—προσθέτει—ὅταν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Βήματος ὕψωσε τὸ ἅγιον δισκοπότηρον καὶ ἐκάλει τοὺς Χριστιανούς, ἀναφωνῶν τὸ «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε», οὗτοι ἔξωθεν τῆς πύλης τοῦ Ναοῦ ἀπήντων καγχάζοντες καὶ διαλαλοῦντες τὰ λαχανικά των! Τὴν τοιαύτην ἀσέβειαν πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια, τὴν τοιαύτην περιφρόνησιν πρὸς τὰς τιμίας ἑλληνικὰς παραδόσεις, αἵτινες τὴν Ἐκκλησίαν ἐθεώρουν ὡς τὴν φιλόστοργον μητέρα τὴν συνενοῦσαν καὶ παρηγοροῦσαν τὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, εὑρίσκω ὅτι εἶναι ἀξία Ρώσων καὶ Ἱσπανῶν μπολσεβίκων, οὐχὶ ὅμως ποτὲ Ἑλλήνων»!

Τὸ φαινόμενον αὐτό, τὸ ὁποῖον τόσον ἐπιτυχῶς χαρακτηρίζει ὁ κ. Νομάρχης, τὸ ὅτι ἡ Κυριακὴ ἔγινεν ἡμέρα «παζαριοῦ», ἡμέρα τῆς ἐντατικωτέρας ἐργασίας καὶ συναλλαγῆς, παρατηρεῖται δυστυχῶς εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις. Ὁ χωρικὸς εὑρίσκει τὴν Κυριακὴν ὡς τὴν πλέον βολικὴν ἡμέραν νὰ μεταφέρῃ τὰ πρὸς πώλησιν προϊόντα του εἰς τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔμπορος τῆς πόλεως νὰ πωλήσῃ εἰς τὸν χωρικὸν κατὰ τὴν Κυριακὴν τὸ ἐμπόρευμά του. Τὸ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ συνεχίζει, καὶ κατὰ τὴν Κυριακήν, τὴν ἐργασίαν τῆς ἑβδομάδος, αὐτὸ τὸ θεωρεῖ ὡς ἀναπόφευκτον ἀνάγκην. Τὸ ὅτι παύει πλέον νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ στρέφει τὸ ἐνδιαφέρον του εἰς τὴν ἀγοράν, ἡ ὁποία γίνεται δι' αὐτὸν τόπος τῆς λατρείας του καὶ εἰς τὸ χρῆμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾷ τὴν ὕπαρξίν του, αὐτὰ ἐσυνείθισε τώρα νὰ τὰ θεωρῇ καθήκοντα ἐπιβεβλημένα ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Καὶ ὅταν τοῦ εἴπουν, ὅτι οἱ παλαιότεροι ἐσέβοντο τὴν Κυριακήν, ἐπήγαιναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔπαυαν τὴν ἐργασίαν, θὰ ἀπαντήσῃ ἀμέσως: «Ἦσαν ἄλλες αἱ περιστάσεις ἐκεῖνες». Ἐνῷ τώρα νομίζει ὅτι ἤλλαξαν αἱ περιστάσεις. Ἀρκεῖ ὅτι τώρα δὲν τὸν ἐμποδίζει ὁ χωροφύλακας, διότι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του δὲν ἐπεξετάθη ὁ νόμος περὶ Κυριακῆς ἀργίας. Εἰς τὴν συνείδησίν του, βλέπετε, ἔπαυσε νὰ ἔχῃ κῦρος ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Χριστιανὸν τὴν Κυριακὴν νὰ καταπαύσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ σώματος, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ μὲν καὶ αὐτό, νὰ δώσῃ δὲ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀνυψωθῇ πρὸς τὸν Θεόν, νὰ ἑλκύσῃ ζωὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς λατρείας, νὰ ἁγιάζεται καὶ αὐτή, τιμῶσα καὶ ἁγιάζουσα τὴν Κυριακήν.

Ἀλλ' «ἔχομεν τόσας ἀνάγκας· οἱ καιροὶ εἶναι δύσκολοι· ἡ χρονιὰ δυστυχισμένη. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἀλλοιῶς», ἐπαναλαμβάνει ὁ χωρικός, ποὺ ἐργάζεται τὰς ἓξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος καὶ ἐμπορεύεται τὴν Κυριακήν. «Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀπαιτεῖ ἐντατικὴν ἐργασίαν· δὲν πρέπει νὰ σπαταλῶμεν τὸν χρόνον εἰς ἑορτάς», φθέγγεται ὁ σοφὸς οἰκονομολόγος.

Τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν προλαμβάνων ὁ κ. Νομάρχης εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν ἀνωτέρω ἐπιστολήν του λέγει ὀρθότατα, ὅτι «τὰ ὑλικὰ συμφέροντα δὲν δύνανται νὰ τεθῶσιν ὑπεράνω τῶν ψυχικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων». Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ δὲν ἐννοοῦν ἴσως τὴν γλῶσσαν αὐτὴν περὶ τῆς ἀξίας τῶν ψυχικῶν συμφερόντων, προσθέτομεν τοῦτο· ὅτι τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν καὶ τὰς δυσκόλους περιστάσεις

δὲν τὰς ἔφερεν ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς. Ὅλως τοὐναντίον, τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τὴν ἐδημιούργησεν ἡ ἠθικὴ κρίσις, ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ νόμου, ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεόν. Καὶ ὅταν κανεὶς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸ ὀλιγώτερον ποὺ ἔχει νὰ πάθῃ εἶναι ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ τὴν βοήθειάν Του εἰς τὰ ἔργα του. Τότε δὲ καὶ ἂν ἐργάζεται καὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἂν ἐργάζεται ἀκόμη καὶ τὰς νύκτας, δὲν θὰ ἱκανοποιηθῇ ποτε. Ἀλλὰ θὰ συντρίψῃ μὲν τὸ σῶμα μὲ τὸ ὑπερβολικὸν φορτίον τῶν κόπων, θὰ στερήσῃ δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε δροσιά, ἀπὸ κάθε ἀνάπαυσιν καὶ παρηγορίαν. Καὶ κάτι παραπάνω. Θὰ διανοίξῃ εἰς τὴν ψυχήν του χάος, ποὺ δὲν χορταίνει καὶ μὲ τὰ μεγαλύτερα κέρδη.

Διότι ὁ Χριστιανός, ποὺ φεύγει ἀπὸ τὸν Θεόν, ποὺ φεύγει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ καταντᾷ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀδιαφορίας—ἀλλὰ καὶ περιφρονήσεως καὶ ἀσεβείας—πρὸς αὐτήν, ὥστε τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν ὥραν ποὺ γίνεται μέσα εἰς τὸν Ναὸν ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἡ θεία λειτουργία, αὐτὸς νὰ πωλῇ ἀπέξω ἀπὸ τὸν Ναὸν τὰ λαχανικά του καὶ νὰ πνίγῃ μὲ τὰς φωνάς του τὴν φωνὴν τοῦ λειτουργοῦντος ἱερέως, ὁ Χριστιανὸς αὐτὸς δὲν θὰ ἱκανοποιῆται ὅσα καὶ ἂν κερδίζῃ. Ἢ θὰ δημιουργήσῃ πλείστας περιττὰς ἀνάγκας—αὐτός, τὸ σπίτι του, τὰ παιδιά του—ποὺ νὰ μὴ φθάνουν καὶ μεγάλα κέρδη· ἢ θὰ ἀναπτύξῃ πάθη καὶ κακίας, ποὺ δὲν χορταίνουν ὅσα καὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐξοδεύῃ. Καὶ θὰ βασανίζεται λοιπὸν καὶ θὰ ἀγωνιᾷ, χωρὶς νὰ εὑρίσκῃ πουθενὰ πραγματικὴν ἀνάπαυσιν. Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ εἶναι ἡ πειστικωτέρα πιστοποίησις τῆς ἀληθείας αὐτῆς. Ἄτομα καὶ Κράτη ἐνέτειναν τὰς προσπαθείας των νὰ ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν προϊόντων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιδεικτικωτέραν ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν Θρησκείαν. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ποῖον; Κρίσις, ἀβεβαιότης, ἀγωνία, φόβοι πολέμων καὶ καταστροφῶν μαστίζουν ἄτομα καὶ λαούς!

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΚΕ' Ἐφεσ. δ' 1—7).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 572.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Θ' Λουκᾶ, ιβ' 16—21).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 221.

ΟΜΙΛΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Πόσον τυραννικὸν καὶ ὀλέθριον πάθος εἶνε ἡ πλεονεξία, φανερώνουν αἱ σκέψεις καὶ ἀποφάσεις τοῦ ἄφρονος πλουσίου τῆς σημερινῆς παραβολῆς. Τί συνέβη μὲ αὐτόν; Ἦτο πλούσιος καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἔκαμεν ἀκόμη πλουσιώτερον. Ἐξύπνησε μίαν ἡμέραν καὶ εὗρε τὰ πάντα γύρω του εὐλογημένα. Κῆποι, ἀμπέλια, ἐλαιῶνες, χωράφια ἦσαν γεμᾶτα ἀπὸ καρπούς. Πλουσία εὐφορία! Ἀπροσδόκητος συγκομιδή! «Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα». Καὶ τί ἔκαμεν ὁ εὐτυχὴς αὐτὸς θνητός, ὅταν ἀντίκρυσε τοιαύτην εὐλογίαν; Μήπως ἐδοξολόγησε τὸν πανάγαθον Θεόν; Ὄχι. Μήπως ἐσκέφθη τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά; Οὔτε. Μήπως,

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ"

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα
πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ἐπὶ τέλους, ἐκάθισε νὰ φάγῃ καὶ νὰ πίῃ, νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθά του; Οὔτε καὶ αὐτό. Ἀλλὰ τί ἔκαμε λοιπόν; Ἔπεσεν εἰς ἕνα πέλαγος ἀνησυχίας καὶ φόβου. Ἔδεσε τὰ χέρια καὶ ἤρχισεν ἀγωνιωδῶς νὰ ἀναφωνῇ ὁ ταλαίπωρος· «Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;» Τί νὰ κάμω, ποὺ δὲν ἔχω μέρος νὰ μαζεύσω τοὺς καρπούς μου; Ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε τὸ σπίτι του ἀνήσυχος. Ἔτρεχεν εἰς τοὺς δρόμους ὡσὰν τρελλός. Ἐπήγαινε νὰ κοιμηθῇ καὶ ἀνάπαυσιν δὲν εὕρισκεν. Ἕνας ἀναστεναγμὸς ἔβγαινε πάντοτε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἠκούετο· «Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;» Ἐπὶ τέλους εὑρῆκε τὴν λύσιν. Ἀφοῦ ἐβασάνισε τὴν σκέψιν του ἐπὶ πολὺ καὶ ἐκούρασε τὸν ἐγκέφαλόν του, μία φαεινὴ ἰδέα ἔλαμψεν εἰς τὸν σκοτισμένον νοῦν του. «Καὶ εἶπε, τοῦτο ποιήσω. Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου». Θὰ κρημνίσῃ, λέγει, τὰς ἀποθήκας του καὶ θὰ κατασκευάσῃ ἄλλας μεγαλυτέρας. Δηλαδή; Δηλαδὴ θὰ ἀνοίξῃ δουλειαῖς καὶ θὰ ἔμβῃ εἰς κόπους καὶ ἔξοδα, καὶ θὰ δημιουργήσῃ ζητήματα καὶ θὰ προκαλέσῃ πειρασμοὺς καὶ ἐνοχλήσεις καὶ σκάνδαλα. Ποῖος κόπος! Ποία ζάλη καὶ θλῖψις! Ποία ἀτελείωτος ἀνησυχία!

Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτον κακὸν τῆς πλεονεξίας· ἡ ἀνησυχία καὶ ὁ κόπος. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ τὸ φοβερὸν αὐτὸ πάθος θὰ κυριεύσῃ τὸν ἄνθρωπον, πίπτει ὁ ταλαίπωρος εἰς ἕνα ἀγῶνα φοβερόν, εἰς μίαν τρομερὰν πάλην. Παλαίει, καὶ ἀγωνίζεται, καὶ ἀνακατεύεται εἰς ὅλα, καὶ μετέρχεται πάντα τὰ μέσα, καὶ ἐκτίθεται εἰς κινδύνους, καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ στερεῖται καὶ κακοπαθεῖ διὰ νὰ συνάξῃ. Καὶ συνάζει. Καὶ θησαυρίζει. Καὶ πλουτεῖ. Ἡσυχάζει ὅμως; Οὐδέποτε. Διότι τὸ πάθος εἶνε ἀχόρταστον. Καὶ ἡ ὄρεξις ἀνοίγει. Καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐξάνει. Καὶ τὰ πέντε πρέπει νὰ γίνουν δέκα. Καὶ τὰ δέκα ἑκατόν. Καὶ τὰ ἑκατὸν χίλια. Καὶ τὰ χίλια ἑκατομμύρια. Καὶ εἶνε μόνον αὐτό; Ὄχι. Ὁ πλοῦτος ἔχει κινδύνους, μεγάλους μάλιστα κινδύνους. Κλέπται περιφέρονται. Καὶ λῃσταὶ ἐνεδρεύουν. Καὶ ἐπαναστάσεις συμβαίνουν. Καὶ χρεωκοπίαι ἀκούονται. Καὶ κατασχέσεις καὶ λεηλασίαι καὶ ἁρπαγαὶ γίνονται. Τί θὰ γίνῃ λοιπόν; Ποῦ νὰ ἀσφαλίσῃ κανεὶς τοὺς κόπους του; Εἰς ποίαν τράπεζαν νὰ τὰ καταθέσῃ; Μὲ τί χρεώγραφα νὰ τὰ ἐνδύσῃ; Ποῖον συνάλλαγμα νὰ προτιμήσῃ; Τί ἀκίνητα νὰ ἀγοράσῃ; Εἰς ποῖον τέλος νὰ τὰ ἐμπιστευθῇ; Ἰδοὺ ἐρωτήματα ἀγωνιώδη. Ἰδοὺ προβλήματα φοβερά. Ἰδοὺ ἀνησυχίαι καὶ φόβοι καὶ ταλαιπωρίαι διὰ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ποῖος τὰ δημιουργεῖ ὅλα αὐτά; Τὸ κατηραμένον πάθος τῆς πλεονεξίας. Τόσον τυραννικὸν εἶνε. Σταματᾷ ὅμως ἕως ἐδῶ τὸ κακόν; Ὄχι. Προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερον.

2.—Μάλιστα. Ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφήν. Παράδειγμα πάλιν ὁ πλούσιος τοῦ σημε-

ρινοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἰδού. Ἀφοῦ εὑρῆκε πῶς νὰ ἀσφαλίσῃ τὰ ὑπάρχοντά του, ἐσκέφθη τότε πῶς νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ λύσις ἐφάνη πρόχειρος εἰς αὐτόν. Ἦτο ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν του. «Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, εἶπε καθ' ἑαυτόν· Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου»! Ἔπεσεν ὅμως εἰς ἕνα παραλογισμὸν ὁ δυστυχής· Διότι εἰς ποῖον θὰ εἴπῃ τό· «φάγε, πίε, εὐφραίνου;» Εἰς τὴν ψυχήν του. Ἀλλά, ὕλη εἶνε ἡ ψυχὴ διὰ νὰ τραφῇ μὲ τὴν ὕλην; Ἀνόητε ἄνθρωπε! Τὰ γεννήματά σου καὶ τὰ ἀγαθά σου εἶνε διὰ τὴν κοιλίαν σου· δὲν εἶνε διὰ τὴν ψυχήν σου. Ἡ ψυχὴ εἶνε πνεῦμα καὶ χρειάζεται πνευματικὴν τροφὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Ἡ ψυχὴ θέλει προσευχήν. Ἡ ψυχὴ θέλει μετάνοιαν καὶ ταπείνωσιν. Ἡ ψυχὴ θέλει ἐγκράτειαν καὶ ἐλεημοσύνην, ζητεῖ πίστιν καὶ εὐσέβειαν. Πῶς τὰ λησμονεῖς αὐτά; Διατί διαστρέφεις τὰ πράγματα; Διατί παραγνωρίζεις τὴν φύσιν καὶ τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῆς ψυχῆς σου;

Ἀλλ' αὐτὸ συμβαίνει μὲ τὸν πλεονέκτην. Ἡ πλεονεξία τὸν διαστρέφει. Τὸν μεταβάλλει εἰς ἕνα ὑλιστὴν καὶ σαρκολάτρην. Γεννᾷ εἰς τὸν νοῦν του μόνον ὑλιστικὰ φρονήματα καὶ χυδαίας σκέψεις καὶ ἁμαρτωλὰς ἐπιθυμίας. Τὰς ὑψηλὰς σκέψεις καὶ τοὺς εὐγενεῖς πόθους καὶ τὰς ἁγίας ἐπιθυμίας τὰς ἐξαφανίζει. Ἂν ὑπάρχῃ Θεὸς ποὺ θὰ κρίνῃ, καὶ μέλλουσα ζωή, ὅπου θὰ κριθῶμεν· ἂν ὑπάρχῃ ψυχὴ ἀθάνατος καὶ αἰώνιος σωτηρία· ἂν ὑπάρχουν γενναῖα ἔργα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας, τὰ ὁποῖα ἀναδεικνύουν καὶ σώζουν τὸν ἄνθρωπον, οὐδέποτε τὰ σκέπτεται ὁ πλεονέκτης. Δὲν θέλει νὰ τὰ σκεφθῇ. Ἡ πλεονεξία δὲν τὸν ἀφίνει νὰ τὰ σκεφθῇ, νὰ τὰ ἀγαπήσῃ, νὰ τὰ πράξῃ. Μόνον χαμηλαὶ σκέψεις, καὶ μόνον σαρκικαὶ ἐπιθυμίαι κυκλοφοροῦν μέσα εἰς τὴν καρδίαν του. Καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος φθάνει εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ τὴν καταστροφήν, ὅπως ἀκριβῶς ἔφθασε καὶ ὁ πλούσιος τῆς παραβολῆς. Διότι, ἀφοῦ ἐπραγματοποίησε τὰ σχέδιά του, ἀκριβῶς τὴν ὥραν ποὺ ἦτο ἕτοιμος νὰ καλέσῃ τὴν ψυχήν του εἰς ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν του, ἐνσκήπτει βιαίως καὶ αἰφνιδίως ὁ θάνατος. «Ἄφρον, ἐβρόντησεν ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ· ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται;». Ὄχι τὰ γεννήματά του, τὴν ψυχήν του ζητοῦσι. Τί ἔκαμε διὰ τὴν ψυχήν του; Τίποτε! Τὴν εἶχεν ἀφήσει γυμνὴν καὶ ἔρημον. Πῶς θὰ παρουσιασθῇ τώρα ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ; Ποίαν ἀπολογίαν θὰ δώσῃ; Ἀλλὰ τὴν ψυχήν του δὲν τὴν ζητοῦν οἱ ἄγγελοι. Τὴν ψυχήν του τὴν ἀπαιτοῦσιν οἱ δαίμονες, οἱ πονηροὶ καὶ μαῦροι δαίμονες, διὰ νὰ τὴν βασανίζουν, νὰ τὴν τυραννοῦν, νὰ τὴν θλίβουν αἰωνίως. Ἰδοὺ τὸ κατάντημα τοῦ πλεονέκτου. Καὶ ἰδοὺ ὁ ὄλεθρος, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ὡδήγησε τὸ ὀλέθριον πάθος.

Ἂς φοβηθῶμεν λοιπὸν τὸ πάθος αὐτό. Διότι ὄχι ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ τυραννίαν καὶ θλῖψιν δημιουργεῖ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Τυραννίαν ἐπίσης καὶ θλῖψιν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον προετοιμάζει καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν. Ἂς προσέξωμεν καὶ ἂς προφυλαχθῶμεν. Διότι σιγά—σιγὰ ἀναπτύσσεται, καὶ σιγά—σιγὰ κυριεύει τὸν ἄνθρωπον. Τότε δὲ ἡ ἀπώλεια εἶνε ἀσφαλὴς καὶ βεβαία. Εἴθε τὸ πάθημα τοῦ σημερινοῦ πλουσίου νὰ μᾶς γίνῃ μάθημα. Καὶ τὸ ὀλέθριον ἐκείνου κατάντημα νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ τὸν φόβον, ὥστε νὰ μισήσωμεν μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν καὶ νὰ νεκρώσωμεν ὁλοτελῶς τὴν ἐπάρατον πλεονεξίαν.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

ΜΙΑ ΜΑΤΑΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Δὲν εἶνε ὀλίγοι οἱ γονεῖς ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐργάζωνται μέχρις αὐτοῦ τοῦ βαθέος γήρατος. Καὶ ἂν μὲν εἶνε ἄνθρωποι τῆς ἀνάγκης, φυσικὸν βεβαίως εἶνε νὰ ἐργάζωνται, διὰ νὰ κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐργάζονται ὅμως καὶ πλούσιοι ποὺ ἔχουν εἰσοδήματα ἐξησφαλισμένα καὶ πλέον ἢ ἀρκετὰ διὰ νὰ ζήσουν καὶ καλοζήσουν μὲ πᾶσαν ἀφθονίαν τὰ ὑπόλοιπα ἔτη τῆς ἐπιγείου ζωῆς των. Ἐν τούτοις, κοπιάζουν καὶ μοχθοῦν, ἐνῷ δὲν τὸ ἐπιτρέπει πλέον ἡ ἡλικία των, ἴσως δὲ καὶ ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας των. Διατί λοιπὸν ἐργάζονται; Διὰ ν' ἀφήσουν εἰς τὰ παιδιά των μεγάλην κληρονομίαν.

Ἀλλ' ὁ λόγος αὐτός, ἐὰν δὲν εἶνε πρόφασις καθαρά, ἐξάπαντος ὅμως εἶνε πλάνη μεγάλη. Εἶμπορεῖ νὰ εἶνε ἁπλῶς μία πρόφασις, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποίαν, χωρὶς καὶ αὐτοὶ νὰ τὸ ἐννοοῦν, κρύπτεται ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ πλεονεξία, ἡ ὁποία ποτὲ δὲν χορταίνει καὶ ποτὲ δὲν ἐννοεῖ νὰ εἴπῃ «ἀρκεῖ» καὶ νὰ ἡσυχάσῃ, ἀλλὰ θέλει διαρκῶς νὰ θησαυρίζῃ καὶ περισσότερα. Μαζῇ δὲ μὲ τὴν πλεονεξίαν ὑπάρχει ἀσφαλῶς καὶ ἡ ὀλιγοπιστία ἢ ἡ πλήρης ἀπιστία πρὸς τὸν Θεόν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ νὰ στηριχθῇ καὶ ἀσφαλισθῇ μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα χρήματα.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν συμβαίνει, πάλιν ἡ ἰδέα ὅτι πρέπει ν' ἀφήσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ τέκνα του μεγάλην περιουσίαν εἶνε μία πλάνη καὶ ἕνας κίνδυνος σοβαρὸς διὰ τὰ παιδιά. Εἶνε πλάνη, διότι ἡ μεγάλη κληρονομία δὲν εἶμπορεῖ νὰ ἀσφαλίσῃ ποτὲ οὔτε τὴν ζωήν, οὔτε τὴν εὐτυχίαν τῶν παιδιῶν σας. Ἐὰν τοὺς ἐδώκατε τὰ ἐφόδια τῆς ζωῆς, ἐφόδια ἐπιστημονικά, ἐπαγγελματικά, ἠθικά, μὲ αὐτὰ ὁ φίλεργος καὶ τίμιος νέος εἶνε βέβαια ἱκανὸς νὰ ζήσῃ. Ἐὰν σύ, χωρὶς ἴσως νὰ κληρονομήσῃς τίποτε ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου, ἐν τούτοις μὲ τὴν ἐργασίαν σου ὄχι μόνον δὲν ὑστερήθης, ἀλλὰ καὶ ἀπέκτησες μίαν περιουσίαν, διατί νὰ μὴ πράξουν καὶ τὰ παιδιά σου τὸ ἴδιον; Διατί νὰ μὴ ἐργασθοῦν καὶ αὐτὰ καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησίν των; Μήπως τὰ θεωρεῖς ἀνίκανα πρὸς τοῦτο; Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ εἶνε ἀνίκανα νὰ διοικήσουν καὶ τὴν μεγάλην κληρονομίαν ποὺ ζητεῖς νὰ τοὺς ἑτοιμάσῃς. Ὑπὸ τοὺς ὅρους δὲ αὐτοὺς οἱ κόποι σου θὰ σκορπισθοῦν εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου καὶ τὰ παιδιά σου δὲν θὰ ἀσφαλισθοῦν, ὅπως ἤλπιζες.

Ἀσφαλῶς ὅμως οἱ περισσότεροι γονεῖς φιλοτιμοῦνται ν' ἀφήσουν εἰς τὰ παιδιά των περιουσίαν, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι τοιουτοτρόπως θὰ καταστήσουν εἰς αὐτὰ τὸν βίον εὐτυχέστερον. Καὶ ὅμως τὰ πράγματα φωνάζουν καὶ μαρτυροῦν, ὅτι ἡ μεγάλη περιουσία, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐκοπίασαν τὰ παιδιά, ὄχι μόνον δὲν φέρει καμμίαν πραγματικὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ κινδύνους τρομεροὺς εἰς αὐτά. Ἐν πρώτοις, ὅταν γνωρίζῃ ὁ υἱὸς ὅτι πρόκειται νὰ κληρονομήσῃ μεγάλην περιουσίαν, ἑπόμενον εἶνε νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐργασθῇ. Διατί νὰ σκοτίζεται καὶ νὰ κοπιάζῃ, ἀφοῦ ἄλλος κοπιάζει καὶ δουλεύει δι' αὐτόν; Καταντᾷ λοιπὸν ἕνας ἀεργος, ὁ ὁποῖος μόνην φροντίδα ἔχει νὰ καλλωπίζεται καὶ νὰ ἐμφανίζεται εἰς συναναστροφὰς καὶ θέατρα καὶ κέντρα κοσμικὰ καὶ λέσχας καὶ χαρτοπαίγνια, ὅμοιος μὲ τὸν ἄσωτον

ἐκεῖνον νέον τῆς παραβολῆς τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ὁποῖος κατέφαγε μὲ ἀσωτίας τὴν πατρικήν του περιουσίαν. Ποῖος δὲ εἶνε ὁ ἠθικῶς ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ σου; Εἶσαι σὺ ὁ γονεύς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐφρόντισες διὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ πῶς νὰ παραδώσῃς εἰς τὰς χεῖράς του μεγάλην περιουσίαν, δηλαδὴ ἄφθονα τὰ μέσα δι' ἕνα βίον σπατάλης καὶ ἀσωτίας.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα κακὰ ἐπακόλουθα. Τὸ πολὺ χρῆμα ὄχι μόνον εἰς τοὺς δρόμους τῆς ἁμαρτίας ὁδηγεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐγκαθιστᾶ μέσα εἰς τὸ σπίτι τὴν διχόνοιαν, ὁδηγεῖ δὲ ὄχι σπανίως καὶ εἰς ἐγκλήματα. Τοιουτοτρόπως παιδιὰ ἀνάξια ἔσπευσαν νὰ τερματίσουν ἐγκληματικῶς τὴν ζωὴν τῶν γονέων των, διὰ νὰ κληρονομήσουν τὸ ταχύτερον τὴν περιουσίαν των. Καὶ ἀδελφοὶ ἐστράφησαν ἐναντίον ἀδελφῶν καὶ ἔγιναν ἄσπονδοι ἐχθροὶ καὶ κατεστράφησαν μὲ ἀτελειώτους δικαστικοὺς ἀγῶνας καὶ κατεξηυτελίσθησαν, κατέληξαν δὲ καὶ εἰς φόνους, καὶ ὅλα αὐτὰ διὰ ζητήματα κληρονομικά! Ποῖος δὲ παρεσκεύασεν εἰς αὐτὰ τὴν μεγάλην αὐτήν.... εὐτυχίαν;! Ὄχι κανεὶς ἐχθρός, ἀλλ' αὐτὸς ὁ πατήρ των!

Μὴ δίδετε λοιπὸν πολλὴν σημασίαν εἰς τὰς μεγάλας κληρονομίας. Τὸ ἄφθονον χρῆμα εἶνε πάντοτε πηγὴ διαιρέσεως καὶ πειρασμῶν καὶ κινδύνων. Εἶνε μάχαιρα κοπτερὰ καὶ ἀγχόνη καὶ ὄλεθρος. Ἐὰν ἐδείξατε εἰς τὰ παιδιά σας τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἔντιμον ἐργασίαν, πρέπει νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι δὲν ἔχουν καμμίαν ἀνάγκην κληρονομίας. Καὶ πρέπει νὰ τὰ διδάξετε νὰ ὑπολογίζουν περισσότερον εἰς τοὺς ἰδικούς των κόπους, παρὰ εἰς τὰ ἕτοιμα χρήματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἐκοπίασαν. Μὴ ἀμφιβάλλετε δέ, ὅτι ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ μοχθεῖ μέχρι γήρατος διὰ ν' ἀφήσῃ εἰς τὰ παιδιά του ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα, ἀσυγκρίτως σοφώτεροι καὶ φιλοστοργότεροι εἶνε οἱ γονεῖς ποὺ κατορθώνουν ν' ἀφήσουν εἰς τὰ παιδιά των ὄχι ὑλικὸν καὶ ἄψυχον πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἔντιμον ἐργασίαν μαζῇ μὲ τὴν πίστιν καὶ ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεόν.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ὁ Λικίνιος αὐτὸς ἦτο ἕνας πληβεῖος ἀγορανόμος. Ἡ ὑπηρεσία του περιελάμβανε πολὺ περίεργα καθήκοντα. Οἱ ἀγορανόμοι ἐπέβλεπον τὰ δημόσια κτίρια, τοὺς ναούς, τὰ θέατρα, τὰ λουτρά, τὰ ὑδραγωγεῖα, τοὺς δρόμους καὶ τὰς ὑπονόμους. Ἐπώπτευαν τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ πρὸς πώλησιν προϊόντα. Ἀπηγόρευαν τὰ ἄδικα ζυγίσματα, περιώριζαν τὰς δαπάνας τῶν κηδειῶν, ἐπέβαλλαν ἐνδιαφέροντας φόρους εἰς τοὺς δανειστάς, ἐξώριζαν ἐκ τῶν ἀνακρίσεων ἄνδρας καὶ γυναῖκας κακῆς διαγωγῆς καὶ ἦσαν ἐξουσιοδοτημένοι νὰ λαμβάνουν τὰ δέοντα μέτρα ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἰσῆγον νέας θεότητας ἢ θρησκευτικὰς τελετάς. Εἰς αὐτοὺς λοιπόν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἐναπέκειτο τὸ καθῆκον νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ ἀνακαλύπτουν τοὺς Χριστιανούς. Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους, οἱ ἀγορανόμοι δὲν εἶχαν τὴν ἐξουσίαν νὰ συλλαμβάνουν παρὰ μόνον κατόπιν διαταγῆς τῶν Νομαρχῶν· ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τόσον μισητοὶ καὶ βδελυκτοί, οἱ νόμοι συχνὰ παρεβιάζοντο, διὰ νὰ γίνωνται δυναταὶ ὁμαδικαὶ συλλήψεις.

Ὁ Λικίνιος λοιπὸν ὁ ἀγορανόμος ἦτο ἕνας ἀσυνείδητος, αἱμοδιψὴς καὶ φιλόδοξος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπεζήτει νὰ κερδίσῃ προαγωγὴν μὲ τὰς ὑπερβολικὰς παρακολουθήσεις καὶ διώξεις τῶν δυστυχῶν χριστιανῶν. Ἦτο ἕνα ὄργανον τοῦ Τιγγελιανοῦ, ἀπὸ τὴν ἰσχὺν τοῦ ὁποίου πολλὰ ἐπερίμενεν.

Εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ εἶχε πέσει ὁ πτωχὸς Στέφανος. Εἶχε λοιπὸν λόγους νὰ τρέμῃ καὶ νὰ φοβῆται. Εἰς ἕνα δωμάτιον, ποὺ εὑρίσκετο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἰδικόν του, ὁ Τιγγελιανὸς καὶ ὁ ἀγορανόμος ἐξήταζον τὸν κατάσκοπον Σερβίλιον. Οἱ δύο ἀξιωματικοὶ πλουσίως ἐνδεδυμένοι, ἀγριωποί, μὲ μισοασπρισμένα μαλλιά, συνωφρυωμένοι καὶ ἀπειλητικοί, ἐκάθηντο εἰς ἕνα τραπέζι, καθ' ὃν χρόνον ὁ κατάσκοπος ὑποκλινόμενος δουλοπρεπῶς τοὺς ἐκολάκευεν. Οἱ φρουροί, βαρειὰ ὡπλισμένοι, ἐστέκοντο εἰς τὴν θύραν σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι σὰν ἀγάλματα. Τὸ δωμάτιον ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς ἀπὸ μία λάμπα, ἡ ὁποία ἐδημιούργει παραδόξους καὶ τερατώδεις σκιὰς εἰς τοὺς τοίχους καὶ τὴν ὀροφὴν μὲ τὸ τρεμοσβῦνον φῶς της. Ἡ φωνὴ τῶν ἀξιωματικῶν, καίτοι ὄχι πολὺ δυνατή, ἦτο σταθερὰ καὶ αὐταρχικὴ κατὰ τὰς συνεχεῖς ἐρωτήσεις των πρὸς τὸν κατάσκοπον, ὁ ὁποῖος ἐστάθη πρὸς στιγμήν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐξακολουθήσῃ κατόπιν τῆς ἐπιβλητικῆς διαταγῆς τοῦ Τιγγελιανοῦ.

Τὸν ἠκολούθησα, ἕως ὅτου συνήντησε κάποιον Μίλωνα. Τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ:

—Οἱ ἀδελφοὶ θὰ συναθροισθοῦν εἰς... τότε μὲ εἶδε καὶ ἐσταμάτησεν ἀποτόμως. Ἦλθα ἐδῶ γιὰ νὰ εἰδοποιήσω τὸν ἀγορανόμον, εἶπεν ὁ Σερβίλιος.

—Δὲν τὸν ἔχεις ἴδει ἀκόμη; ἠρώτησεν ὁ Τιγγελιανὸς τὸν Λικίνιον.

—Ὄχι, ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις.

—Ὁδηγήσατέ τον ἐδῶ, διέταξεν ὁ Τιγγελιανός, καὶ οἱ φρουροὶ ἐξηφανίσθησαν.

—Πρέπει νὰ τρομοκρατήσωμε τὸ παιδὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν. Ἡ κόρη ἐκείνη, ἡ Μερκία, θὰ μᾶς εἶναι χρήσιμος, ἂν κατορθώσωμεν καὶ τὴν συλλάβωμεν, εἶπεν ὁ Τιγγελιανός.

Οἱ φρουροὶ ἐπέστρεψαν σύροντες τὸν Στέφανον, ὁ ὁποῖος ἦτο ὠχρός, ἀλλ' ἐδείκνυεν ὕφος ἀποφασιστικὸν εἰς τὸ νεαρόν του πρόσωπον. Τὸν ἠκολούθει ἕνας δεσμοφύλαξ, ἕνας μεγαλόσωμος, κτηνώδης ἄνθρωπος μὲ πυκνὰ μαῦρα γένεια, κρατῶν ἕνα μαστίγιον ἀπὸ πολλὰ σχοινιὰ δεμένα εἰς τὸ χέρι του. Οἱ φρουροὶ ἔσυραν βαναύσως τὸν Στέφανον μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ὁ Τιγγελιανὸς τὸν περιειργάσθη ταχέως προτοῦ τὸν ἐρωτήσῃ:

—Τὸ ὄνομά σου, παλληκάρι;

—Στέφανος, ἀπήντησε.

—Εἶσαι Χριστιανός;

(....Τονίσατε πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὅτι μένομεν ἐδῶ πειθόμενοι εἰς τὴν βαθυτάτην ἐπίγνωσιν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θέλει νὰ ζήσῃ, νὰ προαχθῇ, νὰ ἀποβῇ κράτος ἐφάμιλλον πρὸς τὰ καλλίτερα τοῦ Κόσμου....)

(.... Δὲν δύνασθε νὰ ζήσετε ἄλλως παρὰ ὡς Ἕλληνες.... ὡς Ἕλληνες πιστεύοντες εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν δύνασθε νὰ ἀναπτυχθῆτε καὶ νὰ καταστήσετε βιώσιμον τὸν πολιτισμόν σας). Ἰ. Μεταξᾶς.

(Ἀπὸ συνέντευξιν τῆς 1ης Σεπτεμβρίου καὶ ἀπὸ τὸν λόγον εἰς Θεσσαλονίκην τῆς 6ης Σεπτεμβρίου).

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἡ ἐπέτειος τῆς ἀνακωχῆς.

Συνεπληρώθησαν προχθὲς 11ην Νοεμβρίου δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπεγράφη ἡ ἀνακωχή, ἡ θέσασα τέρμα εἰς τὸν μεγαλύτερον καὶ αἱματηρότερον πόλεμον ἀπὸ ὅσους ἐγνώρισεν ἡ ἱστορία. Ὑπῆρξε τοιαύτη ἡ αἱμορραγία καὶ ἡ κόπωσις τῶν μετασχόντων τότε εἰς τὸν πόλεμον λαῶν καὶ τοιοῦτος ὁ πόθος τῆς εἰρήνης, ὥστε ἐθεωρήθησαν εὐτυχῆ τὰ κράτη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ἔξω τοῦ πολέμου.

Ἀλλ' ἰδού, μετὰ δέκα ὀκτὼ ἔτη ἕνα μὲν παλαιὸν κράτος τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἱσπανία, διαφυγοῦσα τότε τὴν θεομηνίαν τοῦ πολέμου, ὑφίσταται αὐτὴν σήμερον. Καὶ τὴν ὑφίσταται ὑπὸ τὴν ἀπαισιωτέραν της μορφήν· σπαράσσεται ἐπὶ τρεῖς τώρα μῆνας ὑπὸ πολέμου ἐμφυλίου, ἀδελφοκτόνου, ἀγρίου καὶ ἀνηλεοῦς, καταστρέφοντος τὰς πόλεις της, τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυρούς της, τὴν οἰκονομικὴν ὑπόστασίν της, τὰς μυριάδας τῶν τέκνων της, ἀλληλοσφαζομένων καὶ θανασίμως μισουμένων. Εἰς τὸν ἄλλον δὲ κόσμον ἡ ὑπόθεσις τῆς εἰρήνης τόσον ὀλίγον προώδευσεν, ὥστε ἡ ἀνθρωπότης σήμερον εὑρίσκεται ὑπὸ συνθήκας δικαιολογούσας περισσότερον τοὺς φόβους μιᾶς νέας πολεμικῆς θεομηνίας, παρ' ὅσον κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πρώτου πολέμου.

Ἐδῶ ὅμως ὑπάρχει τὸ ἔδαφος τὸ πρόσφορον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος. Ὁ ἀπὸ μηχανῆς θεός, τὸν ὁποῖον ἀνέμενον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοιαύτας κρισίμους περιστάσεις, εἶναι ὁ Θεὸς τῆς ἐλπίδος, ὁ ἀληθινὸς καὶ πανάγαθος, εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ὁποίου πρέπει ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐλπίζωμεν. Ἐὰν ὡς ἀγαθὸς Πατέρας παιδεύῃ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἰᾶται. Μόνον εἰς τὴν παντοδυναμίαν του εἶναι εὔκολον νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς λαοὺς εἰς κατάστασιν σωφροσύνης, δικαιοσύνης, εἰρήνης.

Ἡ ἀνατολὴ στρέφεται πρὸς τὸ Φῶς.

Καθ' ὃν χρόνον ἡ γηραιά μας ἤπειρος Εὐρώπη ὑφίσταται τὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας προὐκάλεσεν ἡ ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἀποστασία της, εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου λαοὶ ὁλόκληροι προσέρχονται καὶ ζητοῦν νὰ ἀπολαύσουν τὴν ζωὴν καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν δύναμιν, ποὺ προσφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ Εὐαγγέλιον. Νὰ γίνουν δηλαδὴ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ εὕρουν τὴν λύτρωσιν ἀπὸ τὰ διάφορα δεινά, ποὺ ὑφίσταται ἡ ἁμαρτωλὴ καὶ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ εὑρισκομένη ἀνθρωπότης.

Οὕτως εἰς τὰς Ἰνδίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρατηρεῖται μία καταπληκτικὴ ὄντως κίνησις πρὸς προσέλευσιν εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Χωρία καὶ πόλεις ὁλόκληροι, ἔν τινι δὲ περιοχῇ (τοῦ Dornakal) πληθυσμὸς ὑπερβαίνων τὸ ἑκατομμύριον, ζητοῦν νὰ γίνουν δεκτοὶ ὡς Χριστιανοὶ ἢ ἄλλως ἐκδηλοῦν ζωηρὸν διὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν ἐνδιαφέρον. Οἱ κατὰ τόπους ἡγέται τῶν χριστιανικῶν ἱεραποστολικῶν ὀργανώσεων καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῶν ἤδη ἐν Ἰνδίαις ὠργανωμένων Ἐκκλησιῶν λαμβάνουν καθ' ἡμέραν δηλώσεις προσώπων ἐπιθυμούντων νὰ ἀσπασθοῦν ὁμαδικῶς τὸν Χριστιανισμόν, εἰς τρόπον ὥστε ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη 15.000 προσώπων μηνιαίως κατὰ μέσον ὅρον ζητοῦν νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὸ βάπτισμα. Τὸ δὲ μᾶλλον ἐνδιαφέρον εἶναι, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη παρατηρεῖται κυρίως μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν καὶ ἀγροτικῶν τάξεων. Οἱ «κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι» Ἰνδοὶ ἔρχονται, λοιπόν, τώρα, νὰ διδάξουν τοὺς Εὐρωπαίους ποῖος δύναται νὰ δώσῃ ἀνάπαυσιν καὶ δύναμιν καὶ ζωήν.

Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ἀκόμη καὶ ὅτι ἡ ὁμαδικὴ αὕτη προσέλευσις παρετηρήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς ἡ ἐκεῖ ἀγγλικὴ διοίκησις ἐνόμισεν ὅτι πρέπει νὰ τηρῇ στάσιν ὅλως ἀδιάφορον ἔναντι τῶν χριστιανικῶν ἱεραποστολῶν, διὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τὴν ἐν Ἰνδίαις κρατοῦσαν θρησκευτικὴν τάξιν. Καὶ τοιουτοτρόπως ἔχομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν νέαν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον διὰ νὰ διαδοθῇ χρειάζεται μόνον πιστοὺς κήρυκας καὶ ὄχι ἐξωτερικὴν ἐπιβολήν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐγγύησιν πολύτιμον περὶ τοῦ αὐθορμήτου καὶ γνησίου τῶν διαθέσεων τῶν εἰδωλολατρῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δηλοῦν ὅτι ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἡ συνετὴ ἀποδοχὴ τῶν προσερχομένων.

Ἰδιαιτέρως ὅμως εὐχάριστος εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον αἱ ἐν Ἰνδίαις ἱεραποστολικαὶ ὀργανώσεις ὑποδέχονται τὰς ὁμαδικὰς αὐτὰς καὶ ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις. Διδαχθεῖσαι πλέον ἀπὸ τὸ παρελθόν, δὲν δέχονται εἰς τὸ βάπτισμα τοὺς προσερχομένους, παρὰ μόνον ἀφοῦ ἕνας ἕκαστος ἀπὸ αὐτοὺς κατηχηθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἐρευνηθῇ ἐπιμελῶς ἡ εἰλικρίνεια, μὲ τὴν ὁποίαν ζητεῖ οὗτος νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ βάπτισμα. Εὑρίσκονται δ' οὕτω αἱ ὀργανώσεις αὐταὶ ἐνώπιον μιᾶς πολὺ μεγάλης καὶ πολὺ εὐχαρίστου δυσχερείας. Ὅτι στεροῦνται ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ κατηχητῶν διὰ νὰ κατηχήσουν τόσας χιλιάδας ἀνθρώπων. Ἡ δυσχέρεια δὲ αὕτη ἐπιτείνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πρέπει νὰ ἀποφευχθῇ οἱαδήποτε ὑπόνοια πολιτικῆς προπαγάνδας. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ κατηχηταὶ ἀναζητοῦνται μόνον μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν. Οἱ τοιοῦτοι δὲ ὡς παλαιότεροι Χριστιανοὶ δύνανται νὰ δώσουν καὶ ἀσφαλεστέραν μαρτυρίαν περὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὴν πίστιν ὁμοφύλων των πρώην εἰδωλολατρῶν.

Ἡ ληφθεῖσα αὕτη καὶ αὐστηρῶς τηρουμένη ἀπόφασις εἶναι ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων σημαντική. Δεικνύει ἰδίως ὅτι ἤρχισε νὰ κατανοῆται, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τῶν ὀπαδῶν του. Οἱ μεγάλοι ἀριθμοὶ ἀπατοῦν, μαραίνουν τὸν ζῆλον καὶ προετοιμάζουν δυσαρέστους ἐκπλήξεις, ἐνῷ μία δρὰξ ἀφιερωμένων Χριστιανῶν δύναται νὰ παρουσιάσῃ θαυματουργικὰς ἐνεργείας τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἀποτελεῖ θείαν εὐλογίαν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη ἤρχισεν ἤδη νὰ κατανοῆται πανταχοῦ.

Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Θρησκείας ἀπὸ τῆς Ἐπιστήμης.

Ὁ ἐκ τῶν μεγαλυτέρων συγχρόνων ἀστρονόμων Ἄγγλος καθηγητὴς Sir A.S.Eddington (Σὲρ Α. Σ. Ἔντιγκτον), τοῦ ὁποίου γνώμας πολλάκις ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὴν παροῦσαν στήλην, δὲν παραλείπει εἰς διαφόρους σειρὰς μαθημάτων, τὰς ὁποίας κάμνει προσκαλούμενος ἀπὸ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, νὰ διακηρύττῃ τὰς θρησκευτικάς του πεποιθήσεις καὶ νὰ τονίζῃ τὴν μεγάλην ἀνάγκην τῆς Θρησκείας διὰ τὴν ἐν γένει ἀνθρωπίνην ζωήν.

Εἰς ὅλας τὰς διαλέξεις καὶ τὰ δημοσιεύματά του, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα μετὰ γλαφυρότητος ἐκθέτει, θίγει καὶ τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν κάθε ἄνθρωπον, ὡς τὰ περὶ ψυχῆς, προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, Θρησκείας κλπ. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδημοσίευσε νέον ὀγκῶδες ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Φυσικὴ ἐπὶ νέων ὁδῶν», τὸ ὁποῖον, καθὼς καὶ ὅλα του τὰ ἔργα, μετεφράσθη ἀμέσως εἰς τὴν γερμανικήν. Καὶ εἰς τὸ νέον αὐτοῦ ἔργον θίγει καὶ πάλιν θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ μάλιστα ἀπολογεῖται, διότι ἄλλος ἐπιστήμων τὸν κατηγόρησεν ὅτι ζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν Θρησκείαν εἰς τὰς ἀνακαλύψεις τῆς νεωτέρας Φυσικῆς, καὶ ὅτι τάχα ταυτίζει τὴν τύχην τῆς Θρησκείας πρὸς τὴν τῆς Φυσικῆς. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου μεταφέρομεν ἐνδιαφερούσας περικοπάς:

«Ἡ ῥίζα τῆς πίστεως, λέγει, εἰς μίαν μυστικὴν θρησκείαν εἶναι ἐσωτερικὴ πεποίθησις μεγάλης σπουδαιότητος καὶ σοβαρότητος· ἤ, ὅπως ἄλλοτε εἶπον, εἶναι ἐσωτερικὸν συναίσθημα διὰ τὴν δικαίωσιν μιᾶς ἐφέσεως, ἡ ὁποία κατοικεῖ εἰς τὴν συνείδησίν μας. Αὐτὸ τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τονισθῇ, διότι ἡ ἔφεσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς μίαν τοιαύτην πεποίθησιν ὑπῆρξε δι' ὅλας τὰς ἐποχὰς ὁ θεμέλιος λίθος τῆς θρησκείας· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐμβάλω τὴν ἐσφαλμένην ἐντύπωσιν ὅτι τάχα ἀνεύρομεν καὶ ἐθέσαμεν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην τῆς βάσεως τῆς θρησκείας μίαν νέαν καὶ ἐπιστημονικὴν δικαίωσιν. Δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἠδύνατό τις νὰ συναγάγῃ τὸ χαρακτηριστικὸν περιεχόμενον τῆς πίστεως τῆς Θρησκείας ἐκ τῶν δεδομένων τῆς Φυσικῆς ἢ διὰ τῶν μεθόδων αὐτῆς».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 22 Νοεμβρίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Τριάδος Πειραιῶς ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος· Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν Κομοτινῇ· Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Ναούσῃ· ἱεροδ. Χαρ. Δέδες ἐν Μυτιλήνῃ· ἱεροδ. Πάμφ. Παπαγιάννης ἐν Καλάμαις· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Γεώρ. Γεωργαντόπουλος ἐν Λαρίσῃ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Χαραλ. Βασιλόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι